

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата юридичних наук, доцента
Кондратенка Віталія Миколайовича
на дисертацію Горбача Андрія Миколайовича «Адміністративно-правові
відносини: теорія і практика», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне
право і процес; фінансове право; інформаційне право

1. Ступінь актуальності обраної теми

В юридичній науці в цілому й окремих її галузях, мабуть, немає більш дискусійного питання, ніж питання про сутність і особливості правових відносин. Це пояснюється тим, що проблема правових відносин взагалі є кардинальною для правової теорії, і, крім того, дає уявлення про предмет відповідної галузі. Саме у правових відносинах найбільш яскраве відображення знаходять специфічні особливості механізму правового впливу на суспільні відносини.

То ж природним є те, що на всіх етапах розвитку юридичної науки цим питанням приділялася значна увага як у контексті дослідження загальних проблем визначення поняття та встановлення його сутності, так і у тих наукових розвідках, спеціальним предметом яких були власне правовідносини як правова категорія, співвідношення останніх з іншими видами суспільних відносин, структура, підстави виникнення та механізм їхнього функціонування.

Звернення до теоретичних проблем однієї з найважливіших категорій адміністративного права – адміністративно-правових відносин, їх аналіз з радикально нових позицій має прискорити адаптацію вітчизняного адміністративного права до найкращих його моделей, що склалися в світі.

Необхідність дослідження і всебічного аналізу сутності адміністративно-правових відносин зумовлена також появою нових категорій у адміністративному праві. Змінюються правові засоби й методи впливу публічної влади на економічну сферу і зв'язки господарюючих суб'єктів тощо. Отож, змінюється природа впливу держави на відповідну сферу суспільних відносин, що також знаходить прояв у зміні сутності адміністративно-правових відносин. Викладені аргументи переконують в актуальності та своєчасності дисертації на тему «Адміністративно-правові відносини: теорія і практика».

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Структурно дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Структура повністю відповідає цілям і задачам дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором.

Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується також критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного та методологічного спрямувань.

Ознайомлення із науковим дослідженням дає підстави стверджувати, що основні положення і висновки, які виносяться здобувачем на захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Підґрунтям цих обґрунтованих та достовірних висновків, які доповнюють існуючі позиції науковців або повному надають вирішення існуючих проблем.

Слід відзначити обґрунтованість наведених дисертантом висновків, які базуються на грамотному використанні сукупності методів і прийомів наукового пізнання. Діалектичний метод застосовано для формування наукової новизни, а саме для розроблення засад теорії адміністративно-правових відносин; системний метод – для теоретичного дослідження адміністративно-правових відносин та аналізу зарубіжного досвіду; методи аналізу й синтезу – для формування основоположних складових адміністративно-правових відносин; метод дедукції – при здійсненні аналізу загальноприйнятих правових явищ та їх систематизації від загального до окремого; метод індукції – для формулювання нових кількісних та якісних положень дослідження; метод класифікації – для формування нових наукових положень; формально-догматичний – у процесі аналізу вітчизняного й зарубіжного законодавства; метод порівняльного законодавства – для використання позитивного досвіду зарубіжних країн та визначення способів, за допомогою яких його буде втілено у вітчизняну державну систему; метод правового прогнозування – під час формування теорії адміністративно-правових відносин.

Справляє позитивне враження джерельна база роботи, крім того, включені до списку використаної літератури, насамперед зарубіжної, свідчать про ґрунтовне опрацювання проблеми, і високий рівень наукової підготовки дисертантка, його наукову зрілість.

У вступі здійснюється обґрунтування вибору теми дослідження, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, надано відомості щодо їх упровадження та апробації, а також щодо кількості публікацій, у яких відображено основні положення дисертаційного дослідження.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретико-правові засади адміністративно-правових відносин» дисертант сформував поняття, виявив та описав сутність та юридичну природу адміністративно-правових відносин, здійснив їх класифікацію.

Другий розділ «Структура адміністративно-правових відносин» розкриває взаєморозміщення та взаємозв'язок складових частин адміністративно-правових відносин.

Особливу увагу слід приділити третьому розділу «Удосконалення теорії адміністративно-правових відносин» в якому на основі зарубіжного

досвіду сформовано пропозиції щодо вдосконалення законодавства в аналізованій сфері та сформована новітня теорія адміністративно-правових відносин.

Завершується робота досить розгорнутими висновками, у яких здійснено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової проблеми адміністративно-правових відносин, що втілилось у відповідну теорію, яка розв'язує важливу науково-прикладну проблему в галузі адміністративного права й може бути використана з метою визначення адміністративно-правового статусу суб'єктів адміністративного права та їх якісного забезпечення прав та свобод.

Виходячи з аналізу основної частини дисертації, мета дисертаційної роботи в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

3. Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Результати дисертаційного дослідження характеризуються теоретичною та практичною значущістю. Вони можуть бути використані у:

- науково-дослідній сфері – для подальшого теоретичного визначення адміністративно-правових відносин;
- правотворчості – щодо вдосконалення чинного законодавства у зазначеній сфері;
- навчальному процесі – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право України» та «Адміністративна відповідальність суб'єктів адміністративного права», при підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій.

4. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати на наступні результати, що мають вагому наукову новизну.

По-перше, дисертантом сформований оновлений зміст адміністративно-правових відносин як інституту адміністративного права України, який в залежно від того за чиєю ініціативою вони виникають і в якому владному статусі знаходяться суб'єкт публічної адміністрації поділяється на певні варіанти сукупностей: «суб'єктивних прав приватної особи та адміністративних обов'язків суб'єкта публічної адміністрації», «сукупність адміністративних прав суб'єкта публічної адміністрації та юридичних обов'язків приватної особи» та «сукупність адміністративних прав та адміністративних обов'язків суб'єктів публічної адміністрації» (підрозділ 2.1).

По-друге, цінним в теоретичному та прикладному аспектах наукове розуміння суб'єкту публічної адміністрації, як суб'єкта адміністративно-правових відносин, який є ключовою особою у цій сфері, адже він є зобов'язаним перед приватними особами і має надавати їм адміністративні

послуги та здійснювати їх захист в ході виконавчо-розпорядчої діяльності та у провадженнях у справах про адміністративні правопорушення (підрозділ 2.1).

По-третє, автором розроблена наукова характеристика класифікації адміністративно-правих відносин, що полягає у розподілі по видам для систематизації існуючих та обґрунтовано уявних адміністративно-правових відносин з метою зручності їх наукового та практичного аналізу, ефективного застосування суб'єктами публічного адміністрування та розвитку вченими-адміністративістами (підрозділ 1.2).

Отже, елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

5. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні положення та результати дисертації відображені у восьми наукових статтях, із них дві – в іноземних виданнях та трьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження наукових ступенів. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації. Спрямованість науково-практичних конференцій, де відбувалася апробація дисертаційного дослідження, характер статей дисертантки, в яких відображено положення дисертації і результати проведених досліджень, повною мірою вказують, що дисертація пройшла належну апробацію та є самостійною науковою працею, що має завершений характер.

Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті автореферату відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого дисертаційного дослідження. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

6. Дискусійні положення і зауваження по дисертації

1. У підрозділі 1.1 здобувач, формуючи уточнений перелік ознак адміністративно-правових відносин в адміністративному праві України, теоретичні висновки не підкріплює практичними прикладами, адже предметом дисертаційного дослідження є не тільки теорія, а й практика.

2. У висновках до розділу 2, автор приходять до висновку, що класифікація суб'єктів адміністративних правовідносин залежить від критеріїв які покладені в основу класифікації, на підставі чого поділяє на: а) індивідуальний суб'єкт та колективний; б) суб'єкти публічного адміністрування та приватні суб'єкти. На нашу думку даний висновок потребує додаткової аргументації.

3. Дискусійними є думки щодо сфери правового регулювання, тобто сфери дії адміністративно-правової норми. У підрозділі 1.3 автор визначає наступні сфери дії адміністративно-правової норми: 1) управління; 2) державного управління; 3) публічного управління; 4) діяльності виконавчої влади, 5) діяльності суб'єктів публічної адміністрації. Але далі в роботі не розкриває зазначені сфери і не робить висновку по даній проблемі.

4. У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід визначення адміністративно-правових відносин» не було використано судової практики, яка має місце в зарубіжних країнах та які є основою розгляду адміністративних судових справ.

7. Висновки

Дисертаційна робота на тему «Адміністративно-правові відносини: теорія і практика» поглиблює існуючі знання юридичної науки, а саме є суттєвим внеском до теорії адміністративного права і процесу.

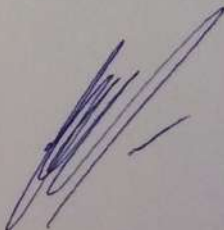
Дисертація є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам МОН України.

Отже, дисертаційна робота на тему «Адміністративно-правові відносини: теорія і практика», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а її автор – Горбач Андрій Миколайович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

Доцент кафедри галузевого права та
правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного
педагогічного університету
імені Володимира Винниченка,
кандидат юридичних наук, доцент


В. М. Кондратенко

Підпис засвідчує
Вчений секретар



С. В. Омельченко